

Nr 1120

Av herr Hermansson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 101, angående långtidsplan för det statliga utvecklingsbiståndet m. m.

(Lika lydande med motion nr 870 i Första kammaren)

I motionerna nr 523 i första kammaren och nr 563 i andra kammaren har vi redovisat vår principiella syn på u-landspolitiken. Såsom där framhålls anser vi det nödvändigt att den svenska u-landspolitiken tages upp till omprövning. Vi har i motionerna angivit de riktlinjer som enligt vår mening därvid bör följas. I särskilda motioner har vi ställt förslag om anslag dels till Demokratiska republiken Vietnam och Nationella befrielsefronten i Sydvietnam, dels till befrielseörelserna i de av Portugal förslavade länderna i Afrika.

I vår principmotion erinras även om den kritiska debatt som pågår om den s. k. u-hjälpen i allmänhet liksom om den svenska biståndspolitiken. Riktigheten av denna kritik bekräftas av proposition nr 101. I departementschefens formulering av biståndsprogrammets motiv och mål begränsas den internationella solidaritetspolitiken till »att de bättre lottade har en moralisk plikt att bistå de sämre ställda». Ingenting sägs om nödvändigheten av att stödja de fattiga folkens frihetskamp mot den imperialistiska utplundringen. Ingen analys göres av orsakerna till att befolkningsmajoriteten i vissa länder lever i fattigdom och svält, medan levnadsstandarden för privilegierade grupper i andra länder är mångdubbelt högre. När analytiska uttalanden göres är de ofta ofullständiga och därför oriktiga, som när i propositionen sägs att »de senaste årens många öppna mellanfolkliga konflikter nästan undantagslöst uppstått i de fattiga delarna av världen». Vietnam är utan tvivel en fattig del av världen, men dess fattigdom är knappast en tillräcklig förklaringsgrund till att det utsatts för militärt angrepp och utrotningskrig från världens rikaste land, Förenta staterna.

Även när det gäller den konkreta svenska biståndspolitiken saknas helt analys av dennas hittillsvarande verkningar. Detta är desto mera anmärkningsvärt som propositionen är avsedd att utgöra ett slags grundval för en internationell biståndspolitik, som är planerad på något längre sikt än hittills varit fallet. Det föreslås t. ex. att biståndet även i fortsättningen skall koncentreras till vissa s. k. huvudmottagarländer — Tunisien, Tanzania,

Kenya, Etiopien, Sudan, Pakistan och Indien eventuellt även Zambia. Men i propositionen ges ingen som helst redogörelse för den ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen i dessa länder under den tid svenska biståndsinsatser givits. Har dessa biståndsinsatser blivit bidrag till en ekonomisk och social utvecklingsprocess, som lett till förbättrade förhållanden för folkets breda lager, eller har den i det väsentliga utgjort ett stöd för en reaktionär regim som står i vägen för en verklig utveckling? Frågan kan konkretiseras till att gälla t. ex. Etiopien, där en feodal regim hållit sig kvar vid makten genom en barbarisk undertryckningspolitik.

Men samma fråga kan och måste ställas också beträffande andra länder, även sådana där allmän rösträtt finnes. I en artikelserie i sin tidning har Aftonbladets chefredaktör Gunnar Fredriksson nyligen skildrat utvecklingen i Indien. Han skriver bl. a. (AB den 27 mars 1968):

Satsningen på storindustri enligt femårsplanerna anses nu ha varit alltför ambitiös och jordbruket fick för litet resurser för modernisering. Men framför allt har jordbrukets ägarestruktur varit ett hinder för utveckling. De stora jordägarna ser ingen anledning att modernisera så länge de får goda privata vinster ändå, om de ökar produktionen sjunker priserna och de får anställa mer folk. Därför har jordägarna och framför allt de olika mellanhänderna ofta hållit inne med livsmedlen just under hungerperioderna för att sälja när priset ökat, och det har uppstått massarbetslöshet på landsbygden.

Industriproduktionen ökade länge, men ekonomisk tillväxt utan radikala, ekonomiska och sociala reformer leder regelmässigt till ökade klyftor, och stora grupper har sannolikt fått det stadigt sämre.

Importen av livsmedel från USA liksom de amerikanska investeringarna inom industrin har bidragit till att maktstrukturen bevarats, eftersom amerikanerna ställer som villkor att privat företagsamhet ska bibehållas.

Till och med det så omskrivna utvecklingsprogrammet för byarna, Community Development, anses ha fått till följd ökade ekonomiska skillnader. Det har, som så många andra utvecklingsprogram i samhällen med sådana maktförhållanden, gynnat relativt välbeställda jordägare, medan de många jordlösa lantarbetarna fått stå bredvid och titta på, fortfarande lika undersysselsatta och fattiga.

Vilka verkningar har under sådana förhållanden de svenska biståndsinsatser som gjorts under ett flertal år och för vilkas fortsättning regeringen nu begär godkännande av riksdagen? I propositionen finns inte ens något försök att ge svar på dessa grundläggande frågor. Detta understryker det väsentliga i det krav som ställts i motionerna I: 523 och II: 563 om en utredning som kan ligga till grund för den fortsatta svenska politiken i förhållande till u-länderna.

Samma grundläggande brist på analys när det gäller verkningarna såväl för de kapitalistiska kretsarna i de rika länderna som för befolkningen i de fattiga länderna måste påtalas också när det gäller olika internationella biståndsprojekt förmedlade t. ex. genom Världsbanken och till denna anknutna organisationer såsom IDA. Ger denna verksamhet bidrag till en

sådan omgestaltning av förhållandena i de fattiga länderna att en progressiv ekonomisk och social utveckling möjliggöres eller har den till dominerande verkan att befästa det rådande systemet av imperialistiska undertrycknings- och utsugningsförhållanden? Propositionen tar inte på något sätt upp denna grundläggande frågeställning. Den söker inte ens analysera verkningarna av sådana mycket diskutabla enskilda projekt som anslaget till den USA-dominerade interamerikanska utvecklingsbanken.

Statliga investeringsgarantier

Det enda nya som återfinnes i proposition nr 101 är förslaget om statliga garantier för privata svenska kapitalinvesteringar i u-länderna. Ett sådant system innebär att svenska staten ställer sig som garant för storfinansens profiler genom utsugning av löntagarklassen i de fattiga länderna. Om t. ex. familjen Wallenberg får ett av sina företag i ett visst u-land nationaliserat och ej erhåller vad den anser vara tillfredsställande ersättning, skall de svenska skattebetalarna hålla den skadeslös. Så kan något drastiskt förslagets innehåll sammanfattas.

Det föreslagna systemet innebär också att den svenska staten direkt ställer sig bakom vissa storfinansgruppers kapitalinvesteringar i u-länder. Detta är ett direkt engagemang inom ramen för det nykolonialistiska mönstret, ett engagemang som kan innebära stora politiska risker i form av ställningstaganden mot den ofrånkomliga sociala omvälvningsprocessen i de berörda länderna.

Med hänvisning till det ovan anförda yrkar vi,

att riksdagen måtte avslå det i Kungl. Maj:ts proposition nr 101 föreslagna systemet med statliga garantier för privata kapitalinvesteringar i u-länder.

Stockholm den 17 april 1968

C. H. Hermansson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Erik Karlsson (vpk)

Gustav Lorentzon (vpk) Sven Hector (vpk) Eivor Marklund (vpk)

Axel Jansson (vpk)

Henning Nilsson (vpk)
